

УДК 811.111'367.625'42

DOI <https://doi.org/10.32782/2410-0927-2024-21-4>

Ірина ДІЛАЙ

кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська, 1, м. Львів, Україна, 79000

ORCID: 0000-0001-9626-290X

Бібліографічний опис статті: Ділай, І. (2024). Дієслово в індивідуальному стилі Маргарет Етвуд. *Актуальні питання іноземної філології*, 21, 25–30, doi: <https://doi.org/10.32782/2410-0927-2024-21-4>

ДІЄСЛОВО В ІНДИВІДУАЛЬНОМУ СТИЛІ МАРГАРЕТ ЕТВУД

Стаття присвячена дослідженню індивідуального стилю канадської письменниці Маргарет Етвуд через призму дієслівного вживання. Варіативність використання дієслів у художніх текстах, яка впливає на динаміку та ритм оповіді, стає ключовим параметром для визначення ідіостилу. Актуальність дослідження полягає в тому, що використання корпусних методів уможливує виявлення латентних особливостей дієслівного вживання, які складно виявити інтуїтивно.

Матеріалом слугував корпус із прозових творів авторки, що включав 406393 дієслівні токени. Для квантитативного аналізу застосовано корпусні застосунки Sketch Engine та AntConc. Обчислено абсолютну та відносну частотність дієслівного вживання, а також type/token ratio (ttr). Отримані статистичні показники порівняно з показниками референтного корпусу канадської художньої літератури Strathy. Аналіз даних показав, що відносна частотність дієслівного вживання у творах М. Етвуд (208 309 на 1 млн) перевищує середні показники референтного корпусу, а високий ttr (0,1) свідчить про значне розмаїття дієслівної лексики.

Окрім кількісних параметрів, дослідження виявило якісні особливості дієслівного вживання, зокрема: тенденцію до уникання евфемізмів, активне використання науково-технічної термінології, створення метафоричних образів, суб'єктивізацію через модальні дієслова, створення алюзії через дієслівні архаїзми та авторські інтерпретації значення окремих дієслів з відтінками іронії та сарказму.

Визначено функційний потенціал дієслів у художніх прозових творах М. Етвуд, зокрема їх роль у створенні динаміки та напруги, образності та емоційного фону. Ключові дієслова в творчості М. Етвуд вказують на тематичну та ідейну спрямованість.

Дослідження підкреслює важливість дієслова у формуванні авторського стилю М. Етвуд і відкриває перспективи для глибшого аналізу із застосуванням сучасних комп'ютерних технологій.

Ключові слова: дієслово, індивідуальний стиль, Маргарет Етвуд, художня література, корпусні параметри, стилеметрія.

Iryna DILAI

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor at the Department of English Philology, Ivan Franko National University of Lviv, 1, Universytetska St, Lviv, Ukraine, 79000

ORCID: 0000-0001-9626-290X

To cite this article: Dilai, I. (2024). Diieslovo v indyvidualnomu styli Margaret Etwud. [The Verb in the Individual Style of Margaret Atwood]. *Current Issues of Foreign Philology*, 21, 25–30, doi: <https://doi.org/10.32782/2410-0927-2024-21-4>

THE VERB IN THE INDIVIDUAL STYLE OF MARGARET ATWOOD

The paper focuses on the study of the individual style of the Canadian author Margaret Atwood through the prism of verb usage. The variation of verbs used in literary texts, which affects the dynamics and rhythm of the narrative, becomes a key parameter for determining the author's individual style. The relevance of the study lies in the fact that the use of corpus-based methods makes it possible to identify latent features of verb use that are difficult to detect intuitively.

The material was a corpus of the author's prose works, which included 406 393 verb tokens. The quantitative analysis draws on corpus tools such as Sketch Engine and AntConc. The absolute and relative frequencies of verb use, as well as the type/token ratio (ttr) have been calculated. The obtained statistics are compared with those of the reference corpus of the Strathy Corpus of Canadian English Fiction. The data analysis has shown that the normalized frequency of verb

use in M. Atwood's works (208 309 per 1 million) exceeds the one in the reference corpus, and the high *ttr* score (0.1) indicates a significant verb diversity.

In addition to the quantitative parameters, the study has revealed qualitative features of verb usage, in particular: a tendency to avoid euphemisms, use of scientific and technical terminology, creation of metaphorical images, subjectification through modal verbs, creation of allusions through verb archaisms, and the author's interpretations of the meaning of individual verbs with shades of irony and sarcasm.

The functional potential of verbs in M. Atwood's prose fiction involves their role in creating dynamics and tension, imagery, and emotional background. The key verbs in M. Atwood's works shed light on the prevailing themes and ideas.

The study emphasizes the importance of the Verb in the formation of M. Atwood's individual style and delineates the prospects for deeper analysis with the application of modern computer technologies.

Key words: verb, individual style, Margaret Atwood, fiction, corpus parameters, stylometry.

Актуальність проблеми. Вивчення індивідуального авторського стилю базується на встановленні особливостей вибору автора з поміж усієї палітри доступних мовних засобів. Шаблонність дієслівного вживання, як правило, прослідковується впродовж усієї творчості автора. Помітна ж дієслівна варіативність має певну мету, зокрема пов'язана з вираженням динаміки та ритму оповіді (Leech & Short, 2007). Отже, встановлення параметрів дієслівного вживання як маркера індивідуально-авторського стилю є актуальним, особливо з огляду на можливість сучасного комп'ютерного опрацювання великих текстових масивів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Індивідуальний стиль автора привертав увагу багатьох дослідників. Помічено, що лексико-семантичні параметри авторського стилю відображають мовну та концептуальну картини світу (Єсипенко, 2007; Semino, 2002). Роль англійських дієслів у формуванні індивідуального стилю автора попередньо дослідила в українському мовознавстві В.В. Жуковська (Жуковська, 2004). В останні роки поширені стилеметричні дослідження (Перебийніс, 2004; Buk & Rovenchak, 2007), акцентовано увагу на застосуванні корпусного інструментарію та комп'ютерного опрацювання текстів з метою виявлення подекуди прихованих параметрів індивідуально-авторського стилю (Павлишенко, 2017), а також дослідження, спрямовані на виявлення найбільш оптимальних маркерів для встановлення авторства (He et al, 2024). Наголошується на важливості супроводу статистичної параметризації якісною інтерпретацією (Levchenko & Dilai, 2023).

Мета дослідження. Наше дослідження спрямоване на вивчення ролі дієслова в індивідуальному стилі відомої канадської письменниці-постмодерністки Маргарет Етвуд. Є підстави вважати, що вся палітра дієслів, ужита

у прозових творах авторки, є своєрідною і може слугувати підґрунтям для встановлення авторства письменниці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Застосування корпусного інструментарію для вивчення авторського стилю відкриває нові перспективи, адже дозволяє виявити подекуди латентні особливості дієслівного вживання. З метою виявлення таких особливостей важливо зіставити параметри індивідуально-авторського стилю із параметрами іншого автора або кількох авторів, тобто з даними порівнювального референтного корпусу. Матеріалом цього дослідження слугували дієслівні вживання (406 393 токенів), виокремлені з корпусу прозових творів М. Етвуд: романів та збірок оповідань (усього – 20). Застосовано корпусну методологію, яка полягала в експлікації дієслівних вживань через програму конкордації застосунку *Sketch Engine* та статистичного опрацювання отриманих результатів: встановлення абсолютних та відносних (нормалізованих на 1 млн слововживань) показників дієслівного вживання в окремих творах М. Етвуд та в корпусі усіх аналізованих прозових творів авторки та визначення міри розмаїття дієслівного вживання на основі *type/token ratio (ttr)*. Окрім того, здійснено спробу встановити відхилення статистичних параметрів дієслів у творах М. Етвуд від параметрів секції «Художня література» канадського корпусу *Strathy*. У таблиці 1 подано основні статистичні параметри дієслів у корпусі творів М. Етвуд. Відносна частотність дієслівних слововживань в творах склала 208 309, що перевищує відповідний показник у секції «Художня література» *Strathy* (207 279). Це свідчить про особливу насиченість творів М. Етвуд дієсловами. Також високий показник *ttr* (0,1) вказує на розмаїття житої дієслівної лексики.

На основі статистичного опрацювання встановлено ключові дієслова в творах М. Етвуд,

Статистичні параметри дієслівного вживання у творах М. Етвуд

Корпус	Загальна к-сть дієслів (типів)	Абсолютна частотність дієслівних токенів/ розмір корпусу	Відносна частотність дієслівних токенів на 1 млн	Verb type/token ratio (ttr)
Корпус М. Етвуд	x	406393/1950914	208309	0,100
«Орикс та Деркач»	1866	21487/103950	206705	0,087
«Рік потопу»	1903	25995/121474	213996	0,073
“MaddAddam”	2019	25056/119093	210390	0,081
«Сліпий вбивця»	2487	37413/179457	208479	0,066
«Оповідь служниці»	1559	20684/97618	211887	0,075
«Заповіти»	1758	24326/109244	222676	0,072
«Намет»	1334	10107/58805	171873	0,131
«Вона ж Грейс»	1939	33505/169977	197115	0,058
«Пенелопіада»	1020	6284/30763	204271	0,162
“Surfacing”	1548	13573/63201	214759	0,114
“The Heart Goes Last”	1731	22936/104162	220195	0,075
“The Bluebird’s Egg”	1620	18705/89090	209956	0,086
“Леді Оракл”	1835	25160/116786	215437	0,072
“Edible Woman”	1747	22725/103313	219962	0,077
“Payback”	1293	9608/52999	181286	0,134
“The Wilderness Tips”	1537	15061/71792	209787	0,102
“The Robber Bride”	2272	39256/186841	210104	0,058
“Cat’s Eye”	1946	27930/138061	202302	0,070
“Good Bones”	814	3740/19965	187327	0,217
“Murder in the Dark”	553	2842/14323	198422	0,195

які відображають певний інформаційний зміст, який вимагає детальнішої інтерпретації. Зокрема, дієслова руху *walk* та *go* в «Оповіді служниці» не просто створюють динаміку, а вказують на бажання змін: втечі від авторитарного режиму Гілеаду (Atwood, 1996).

Якісний аналіз дієслівного вживання у творах М. Етвуд виявив окремі елементи стилю, притаманні письменниці, які розглянемо детальніше.

1. Вживання та уникання (відкидання) евфемізмів:

end up: *The fact is that my heart has been acting up again. Acting up, a peculiar phrase. It’s what people say to minimize the gravity of their condition. It implies that the offending part (heart, stomach, liver, whatever) is a fractious, bratty child, which can be brought into line with a slap or a sharp word* (Atwood, 2009, p. 451).

rape: *He has the feeling he’s quoting from a book, some obsolete, ponderous directive written in aid of European colonials running plantations of one kind or another. <...> They would have been told to wear solar topis, dress for dinner, refrain from raping the natives. It wouldn’t have said raping. Refrain from fraternizing with*

the female inhabitants. Or, put some other way <...> (Atwood, 2013, P. 5).

kick the bucket: *We almost kicked the bucket. We could have been swept out with the tide and ended up in South America, but more likely picked up by Gilead and strung up on the Wall* (Atwood, 2020, p. 351).

Назагал відомо, що евфемізми як непрямі завуальовані висловлення є характерними для описів дистопій, наприклад, вони описують усталений квазіідеальний світ персонажів Дж. Орвела. М. Етвуд прагне до прямолінійності, замінює евфемізми «неприємними» номінативними позначеннями, тим самим імпліцитно засуджуючи описаний нею суспільний лад.

2. Вживання науково-технічної термінології: *encyst, individuate*.

У творах авторки описано нові фантастичні світи, в яких науково-технічна революція досягла апогею, як правило, негативного, бо світ перебуває на межі самознищення, терміни належать до сфер біотехнологій, екології, теології, філософії та широкого кола суспільних наук.

3. Створення ментального образу дієслова, наприклад, *kill*:

"The cat, is what he said.

Cat? I said, against the wool of his sweater.

We can't just leave her here. <...>.

I'll take care of it, Luke said. And because he said it instead of her, I knew he meant kill. That is what you have to do before you kill, I thought. You have to create an it, where none was before. You do that first, in your head, and then you make it real. So that's how they do it, I thought. I seemed never to have known that before. (Atwood, 1996, p. 54).

Окрім преференцій стосовно вживання окремих дієслів, сама авторка зауважує зміну в типових аргументах дієслів. Потрібна спочатку деперсоналізація об'єкта, щоб могли його вбити: легше вбити *it*, аніж *her*.

Також авторка подає своє визначення для дієслів *work*, *build*, *grow* та *should*, пояснює відмінність між *lie* та *lay* тощо:

What is work? Work is when you build things – What is build? – or grow things – What is grow? – either because people would hit and kill you if you didn't, or else because they would give you money if you did (Atwood, 2013, p. 367).

Should I have behaved differently?

You'll no doubt believe so, but did I have any other choices? I'd have such choices now, but now is not then.

Should I have been able to read Laura's mind? Should I have known what was going on? Should I have seen what was coming next? Was I my sister's keeper?

Should is a futile word. It's about what didn't happen. It belongs in a parallel universe. It belongs in another dimension of space (Atwood, 2009, p. 410).

The difference between lie and lay. Lay is always passive. Even men used to say, I'd like to get laid. Though sometimes they said, I'd like to lay her. All this is pure speculation. I don't really know what men used to say. I had only their words for it. (Atwood, 1996, p. 43).

Важливою особливістю творчості М. Етвуд є намагання розкрити «неприємний» семантичний зміст окремих (діє)слів, який формується як ментальний образ в межах її творів, де дієслова виступають засобами іронії та сарказму.

4. Часте вживання модальних дієслів (головно як засобів суб'єктивації):

You should get a dog, he says.

She laughs. A dog? Why?

Then you 'd have an excuse. You could take it for walks. Me and the dog.

The dog would be jealous of you, she says. And you 'd think I liked the dog better.

But you wouldn't like the dog better, he says. Would you?

She opens her eyes wider. Why wouldn't I?

He says, Dogs can't talk (Atwood, 2009, p. 21).

5. Вживання архаїчних форм (як засобів алюзії):

Thou shalt not kill (Atwood, 2019, p. 32).

Blessed be the fruit (Atwood, 1996, p. 32).

6. Створення яскравих авторських метафор:

The doctor isn't pleased. He's been muttering about tests and scans, and trips into Toronto where the specialists lurk, those few who have not fled for greener pastures (Atwood, 2009, p. 252).

Here comes the twenty first century, sweeping overhead like a spaceship filled with ruthless lizard-eyed aliens or a metal pterodactyl. Sooner or later it will sniff us out, it will tear the roofs off our flimsy little burrows with its iron claws, and then we will be just as naked and shivering and starving and diseased and hopeless as the rest (Atwood, 2009, p. 455).

Time rises and rises, and when it reaches the level of your eyes you drown (Atwood, 2009, p. 455).

Time folds its wings, at long last. Time folds its tents and silently steals way. Time folds you in its folds, as if you were a lamb and the lack of time a wolf. Time folds you in the blanket of itself, it folds you tenderly and wraps you round, for where would you be without it? Time folds you in its arms and gives you one last kiss, and then it flattens you out and folds you up and tucks you away until it's time for you to become someone else's past time, and then time folds again (Atwood, 2007, p. 221).

Age thins your skin; you can see the veins, the tendons. Also it thickens you. It's hard to get back to what you were before, when you were skinless (Atwood, 2009, p. 460).

How did the war creep up? How did it gather itself together? What was it made from? (Atwood, 2009, p. 443).

Hope throws a smokescreen (Atwood, 2009, p. 443).

The old wish the young well, but they wish them ill also: they would like to eat them up, and absorb their vitality, and remain immortal themselves (Atwood, 2009, p. 401).

Left Context	Hit	Right Context
comfort in the thought that this history will soon be	swept	away by the Waterless Flood. For the Waterless Flood
away by the Waterless Flood. For the Waterless Flood has	swept	over us — not as a vast hurricane, not as
trees or off the ridgepoles of barns, or nearly being	swept	out to sea in rip-tides; or, in a
strong current. There were stories of children who had been	swept	away, down toward the rapids and the locks and
and fast, he said, and without power we'd be	swept	out to sea, or else we'd be drawn
tide's turning. Miss this window and you'll be	swept	out to sea. Warmest clothes, be on deck in
I said. "We're so far out. We'll be	swept	away." It was really close. We almost kicked the
close. We almost kicked the bucket. We could have been	swept	out with the tide and ended up in South
in the remnants of Santa Monica. The rising sea had	swept	away the beaches, and the once-upmarket hotels and
premises got too waterlogged or when a violent storm had	swept	away yet more of the shoreline and the real
the real estate. It seems like centuries since the plague	swept	through. Though it's less than half a year.
how long they'd sail, before they capsized or were	swept	away. Did we think about them as holding people,
t right beside the main current, so she wasn't	swept	away.

Рис. 1. Уривок конкордансу дієслова *sweep* на основі корпусу творів М. Етвуд

Серед метафор переважає персоніфікація, але також уподібнення людини тварині, побудова яскравої концептуальної метафори часу (віку).

Ми спробували побудувати профіль окремого дієслова на прикладі дієслова *sweep* у творах авторки. Всього знайшли 92 слововживання, з яких у 18 помічено, що типовим суб'єктом дієслова є непоборна природна сила: *flood, tide, rapids, rising sea, plague*, також *future*. До того ж, в такому вживанні переважають пасивні конструкції: *be swept out to sea, be swept away*, в яких пацієнтом виступає людина, що вказує на безпорадність людини в таких обставинах (див. конкорданс на рис. 1). Це суголосне з екотематикою творів М. Етвуд.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Дієслово відіграє важливу роль

у формуванні індивідуального стилю Маргарет Етвуд. Виявлені статистичні параметри дієслівного вживання (абсолютна та відносна частотності, *ttr*) свідчать про вагомий функційний потенціал дієслів у її творчості. Стиль М. Етвуд характеризується багатством художніх прийомів, серед яких використання дієслів займає особливе місце у створенні динаміки на напруги, відображенні внутрішнього світу персонажів, експресивності та образності, зокрема метафоричності, створенні атмосфери.

Перспективи майбутніх досліджень вбачаємо в детальнішому вивченні індивідуального стилю авторки, встановленню його маркерів із застосуванням методів машинного навчання з їх подальшою інтерпретацією.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Єсипенко Н. Г. Лексико-семантичні компоненти авторського стилю і мовна картина світу (на матеріалі англійської прози воєнної та мирної тематик) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови»; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Чернівці, 2007. 20 с.
2. Жуковська В. В. Індивідуальний стиль письменника як авторська своєрідність у використанні дієслівних одиниць на різних мовних рівнях. *Лінгвістика тексту. Вісник ХНУ*. Харків : Константа, 2004. № 636. С. 161–165.
3. Павлишенко О. А. Квантитативні характеристики лексико-семантичних полів дієслова в авторських текстах англійської художньої літератури : дис. канд. філол. наук : 10.02.04. Львів, 2017. 211 с.
4. Перебийніс В. С. Статистична стилістика. *Українська мова. Енциклопедія*, 2004. С. 644–645.

5. Anthony L. AntPConc (Version 1.2.1) [Computer Software]. Tokyo, Japan : Waseda University, 2024. <https://www.laurenceanthony.net/software/AntPConc>
6. Atwood M. Alias Grace. Alias Grace. London : Virago, 2019. 560 p.
7. Atwood M. Oryx and Crake. London : Virago 2013. 436 p.
8. Atwood M. The Blind Assassin. London : Virago, 2009. 646 p.
9. Atwood M. The Handmaid's Tale. London : Vintage, 1996. 320 p.
10. Atwood M. The Tent. London : Bloomsbury, 2007. 176 p.
11. Atwood M. The Testaments. London : Vintage, 2020. 436 p.
12. Buk S., Rovenchak A. Statistical Parameters of Ivan Franko's Novel Perekhresni stezky (The Cross-Paths). *Quantitative Linguistics. V. 62: Exact Methods in the Study of Language and Text*. Berlin; New York : Mouton de Gruyter, 2007. P. 39–48.
13. He X., Lashkari A. H., Vombatkere N., Sharma D. P. Authorship Attribution Methods, Challenges, and Future Research Directions: A Comprehensive Survey. *Information*. 2024. 15(3), C. 131.
14. Leech G. N., Short M. H. *Style in Fiction: A Linguistic Introduction to English Fictional Prose*. 2nd ed. London : Pearson Education, 2007. 464 p.
15. Levchenko O., Dilai M. Qualitative and quantitative markers of individual authorial conceptualization. *Proceedings of the 7th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems, (CoLLInS-2023)*. Vol. II, Kharkiv, Ukraine, April 20–21, 3396, 2023. P. 1–19.
16. Semino E. Cognitive Stylistic Approach to Mind Style in Narrative Fiction. *Cognitive Stylistics: Language and Cognition in Text Analysis* / ed. by E. Semino, J. Culpeper. Amsterdam : John Benjamins, 2002. P. 95–122.
17. Sketch Engine, [Online]. URL: <https://www.sketchengine.eu/>
18. The Strathy Corpus of Canadian English. URL: <https://www.english-corpora.org/strathy/>

REFERENCES:

1. Yesypenko, N. H. (2007). *Leksyko-semantichni komponenty avtorskoho styliu i movna kartyna svitu (na materialii anhlo-movnoi prozy voiennoi ta myrnoi tematyk) [Lexical Semantic Components of the Individual Author's Style and Language World View (based on the English War and Peace Novels)]*: avtoref. dys. na здобuttia nauk. stupenia kand. filol. nauk: spets. 10.02.04 "Hermanski movy"; Chernivtsi: Cherniv. nats. un-t im. Yu. Fedkovycha. [in Ukrainian].
2. Zhukovska, V. V. (2004). Individualnyi styl pysmennyka yak avtorska svoieridnist u vykorystanni diieslivnykh odynyts na riznykh movnykh rivniakh [The individual author's style as author's specificity in using verb units at different language levels]. *Linhvistyka tekstu [Text Linguistics]*. *Visnyk KhNU*. 161–165. [in Ukrainian].
3. Pavlyshenko, O. A. (2017). *Kvantityatyvni kharakterystyky leksyko-semantychnykh poliv diieslova v avtorskykh tekstakh anhlo-movnoi khudozhnoi literatury [Quantitative Characteristics of the Lexical-Semantic Fields of Verbs in the Author's Texts of English Literature]*: dys. kand. filol. nauk : 10.02.04. Lviv. [in Ukrainian].
4. Perebyinis, V. S. (2004). Statystychna stylistyka [Statistic stylistics]. *Ukrainska mova: Entsyklopediia*. 644–645. [in Ukrainian].
5. Anthony, L. (2024). AntPConc (Version 1.2.1) [Computer Software]. Tokyo, Japan: Waseda University. <https://www.laurenceanthony.net/software/AntPConc>
6. Atwood, M. (1996). *The Handmaid's Tale*. London: Vintage.
7. Atwood, M. (2007). *The Tent*. London: Bloomsbury.
8. Atwood, M. (2009). *The Blind Assassin*. London: Virago.
9. Atwood, M. (2013). *Oryx and Crake*. London: Virago.
10. Atwood, M. (2019). *Alias Grace*. London: Virago.
11. Atwood, M. (2020). *The Testaments*. London: Vintage.
12. He, X., Lashkari, A. H., Vombatkere, N., & Sharma, D. P. (2024). Authorship Attribution Methods, Challenges, and Future Research Directions: A Comprehensive Survey. *Information*, 15(3), 131.
13. Leech, G. N., & Short, M. H. (2007). *Style in fiction: A linguistic introduction to English fictional prose* (2nd ed.). Pearson Education.
14. Levchenko, O. & M. Dilai (2013). Qualitative and quantitative markers of individual authorial conceptualization. *Proceedings of the 7th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems, (CoLLInS-2023)*, vol. II, Kharkiv, Ukraine, April 20–21, 3396. 1–19.
15. Semino, E. (2002). Cognitive Stylistic Approach to Mind Style in Narrative Fiction. *Cognitive Stylistics: Language and Cognition in Text Analysis*, Semino, E. & Culpeper, J. (eds), pp. 95–122. Amsterdam: John Benjamins.
16. Sketch Engine, [Online]. <https://www.sketchengine.eu/>
17. The Strathy Corpus of Canadian English. <https://www.english-corpora.org/strathy/>